

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТУ
ФАКУЛТЕТУ ЗА МЕЂУНАРОДНУ ЕКОНОМИЈУ
БЕОГРАД

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену
ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ _____ под називом:

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

„ТРАНСМИСИОНИ МЕХАНИЗМИ ФИНАНСИЈСКЕ И ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ“

кандидата: мастер, САША ГЛИГОРИЈЕВИЋ _____ подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

(Елементарни подаци о кандидату, наслову рада, обиму и библиографским подацима)

Кандидат, мастер Саша Глигоријевић је рођен 20.12.1972. године у Инзбруку-Аустрија.

- Маја 1997. године дипломирао на Електронском факултету Универзитета у Нишу, одсек „Индустријска енергетика“,
- На Електронском факултету је у периоду 1996-1997. године у Лабораторији за Електричне Машине радио као стручни сарадник,
- Јуна 1999. године је започео радни однос у Институту Машинске индустрије Ниш као самостални стручни сарадник на прегледу и испитивању: електричних инсталација, машина, уређаја, опреме и оруђа за рад која се користе у индустрији. Као ужу специјалност обављао је прегледе и испитивања функционалности и исправности високо-напонске и средње-напонске опреме која се користи у дистрибутивним и разводним системима називног напона 35, 10 и 0,4кV, преглед и испитивање електричних инсталација у експлозивним (Ех) срединама: бензинских пумпи, пропан бутан станица и складишта, акумулаторских станица у високонапонским постројењима, надземни и подземни резервоари и складишта са мазутом, складишта течног нафтног гаса,
- Јуна 2002. године у Министарству Урбанизма и Грађевине положио стручни испит прописан за дипломираног инжењера електротехнике,
- Маја 2003.године добија овлашћење за пројектовање, извођење и руковање електричних инсталација и уређаја у противексплозијској заштити,
- Октобра 2003. године од Инжењерске Коморе Србије добија Лиценцу „Одговорног пројектанта“ бр. 350 3834 03 и Лиценцу „Одговорног извођача радова“ бр. 450 1798 03,
- Новембра 2003. године оснива сопствено предузеће „ЕЛСАГ“ у коме је власник и директор до данашњег дана. Предузеће је до сада пројектовало, изградило и испитало велики број: пословних и стамбених зграда, трафо-станица напонског нивоа 35/10кV и 10/0.4кV, бензинских пумпи, специфичних објеката као: системи за пречишћавање

отпадних вода, лабораторија за интелигентне системе, анфитеатара, и разних производних погона.

- Октобра 2009. године на Економском факултету Универзитета у Нишу започео дипломске академске студије-мастер, које је успешно завршио септембра 2010.године са просечном оценом 9.83 и стекао звање мастер економиста.
- Децембра 2010. године на Универзитету Џон Незбит започео докторске академске студије које је успешно завршио маја 2012. године са просечном оценом 8,62.
- Течно пише, говори и чита енглески језик, поседује рачунарске вештине MS Office, Word, Excel, Internet, AutoCAD, CorelDRAW. Тренутно живи и ради у Нишу, као директор у преузећу „ЕЛСАГ ЛУКС“. Ожењен је супругом Горданом са којом има троје деце: синови Александар (16 година) и Алекса (4 године) и кћер Ана (12 година).

Докторска дисертација која носи назив „Трансмисиони механизми финансијске и економске кризе“, припада економској научној области, односно научној дисциплини међународна економија и финансије. Обрађена је кроз 6 поглавља, на 199+14(прилози) страна, 6 слика, 36 графикана, 14 табела, 187 фуснота и 22 прилога. Дисертација садржи следећа поглавља:

1. Методолошко-хипотетички оквир истраживања
2. Теоријске основе финансијске и економске кризе
3. Анализа трансмисионих механизма у време финансијске и економске кризе
4. Трансмисиони механизми међусобно повезаних тржишта- студија случаја
5. Испитивање ефикасности трансмисионих механизма
6. Развој “RTM” модела за испитивање ефикасности трансмисионих механизма интерактивних тржишта

Урађена докторска дисертација са оваквом структуром омогућила је спровођење истраживачког поступка, односно примењеном методологијом научно су доказане постављене хипотезе.

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

(Показати да је реч о оригиналној идеји, значајној за развој научне или уметничке области)

У докторској дисертацији под називом „Трансмисиони механизми финансијске и економске кризе“ **предмет** истраживања је: сагледавање узрока настајања глобалне финансијске и економске кризе средином 2007. године, анализа најважнијих трансмисионих механизма којим се криза преносила на поједине области и секторе, испитивање утицаја појединих трансмисионих механизма на интензитет и брзину преноса кризе, утврђивање утицаја америчке хипотекарне кризе на кинеско и европско тржиште, утврђивање последица америчке хипотекарне кризе по глобални економски поредак.

У дисертацији **циљ** истраживања био је да се применом научне методологије анализирају постојећи трансмисиони механизми и њихов утицај на разна тржишта са једне и ефикасна контрола и спречавање преноса шокова и нестабилности са друге стране. Затим, на основу извршене компаративне анализе између великих, међусобно повезаних тржишта, анализирана је ефикасност појединих трансмисионих механизма, и њихов утицај на

изабрана интерактивна тржишта. Међутим, најважнији циљ ове дисертације је контрола и управљање трансмисионим механизмима, чиме би се постојећа криза најпре зауставила, а након тога створили услови за економски раст и просперитет који би ублажио катастрофалне последице хипотекарне кризе из претходног периода.

На основу предмета и циља истраживања у докторској дисертацији можемо констатовати да се ради о оригиналној идеји која ће значајно побољшати управљање и контролу најважнијих трансмисионих механизма, односно омогућиће исправљање грешака прављених у претходном периоду и примену могућих решења за спречавање преноса нестабилности на тржишта у наредном периоду.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

(Објаснити да ли су хипотезе научно потврђене или оборене)

Кандидат је у истраживању пошао од следећих хипотеза:

Генерална хипотеза истраживачког рада је:

ГХ: Трансмисиони механизми који се користе у време финансијског успеха и економског просперитета, у кризном периоду могу проузроковати пренос нестабилности са једног на остала тржишта.

Помоћне хипотезе истраживачког рада су:

ПХ₁: Трговинска повезаност може бити утицајан трансмисиони механизам.

ПХ₂: Финансијске институције и њихова интеракција могу утицати на пренос нестабилности са једног на остала финансијска тржишта.

ПХ₃: Глобални фактори могу битно утицати у настанку и преносу шокова и нестабилности на финансијским тржиштима.

4. Кратак опис садржаја

Садржај докторске дисертације, поред увода, закључка и литературе, чине шест логички компатибилне целине, при чеми су прва три поглавља теоријско-концептуалне природе, док су методолошка питања и резултати спроведеног емпиријског истраживања приказани у осталим (четвртом, петом и шестом) деловима дисертације.

У **првом** делу дисертације дефинисани су методолошко-хипотетички оквири истраживања, где су кроз формулацију, разраду и циљеве истраживања применом постојећих метода и техника истраживања постављене главна и помоћне хипотезе. Ово поглавље закључује се објашњењем научне и друштвене оправданости ове дисертације, односно њен утицај на решавање постојећих глобалних економских проблема.

У **другом** делу дисертације под називом „Теоријске основе финансијске и економске кризе“ најпре су на основу постојеће литературе дефинисани појмови шока, нестабилности и кризе, односно објашњени су главни узроци настанка шокова и нестабилности на тржиштима који се исказују кроз валутну и дужничку кризу. Кроз историјски преглед финансијских и економских криза појашњен је пропаст Bretton Woods-ког система, у оквиру којих су обрађене азијска, руска и америчка хипотекарна криза. У задњем поглављу овог дела кроз глобализацију финансијских институција и тржишта објашњено је како овај процес убрзава пренос нестабилности у кризном периоду.

У **трећем** делу које носи назив „Анализа трансмисионих механизма у време финансијске и економске кризе“, обрађени су највише експлоатисани трговински и монетарни трансмисиони механизам, као и механизми који имају велику улогу и кризном периоду међу којима су: рејтинг, поверење и информациони трансмисиони механизам. Кроз тржиште новца, капитала и девизна тржишта обрађена су најзначајнија финансијска тржишта, односно кроз каматну стопу, девизни курс, ликвидни канал, кредитни и берзански канал обрађени су најважнији трансмисиони канали. У задњем поглављу овог дела због своје специфичности приказани су узроци и последице америчке хипотекарне кризе.

У **четвртом** делу дисертације преко студије случаја обрађени су подаци изабраних интерактивних тржишта (америчко, кинеско и европско) на основу којих су ова тржишта дефинисана као репрезентативна за испитивање ефикасности трговинског и монетарног трансмисионог механизма.

У **петом** делу дисертације кроз испитивање ефикасности трговинског (обим трговине) и монетарног (каматна стопа, девизни курс и берзански индекси) трансмисионог механизма изабраних интерактивних тржишта, односно преко утицаја америчког на кинеско и европско тржиште научно су потврђене постављене хипотезе.

У **шестом** делу дисертације преко развоја RTM модела за испитивање ефикасности трансмисионих механизма интерактивних тржишта емпиријским оквиром најпре у општем, а касније у упрошћеном моделу испитано је деловање трговинског и монетарног трансмисионог механизма преко канала за пренос нестабилности који се посматрају као отпорности (проводности). Такође, преко економетријског модела, односно кроз директну, индиректну и транзитну компоненту приказани су најзначајнији канали у трговинском и монетарном коефицијенту за пренос нестабилности, односно њихов утицај на посматрана интерактивна тржишта. У другом поглављу овог дела дисертације обрадом података изабраних интерактивних тржишта преко трговинског и монетарног коефицијента

приказан је утицај директне, индиректне и транзитне компоненте у трговинском и монетарном трансмисионом механизму пре, за време и после избијања америчке хипотекарне кризе. У задњем поглављу овог дела дисертације кроз компаративну анализу трансмисионих коефицијената изабраних интерактивних тржишта, утврђен је утицај нестабилности са америчког на кинеско и европско тржиште, као и доминантна улога монетарног трансмисионог механизма у кризном периоду. Тако је и по RTM моделу потврђена генерална и помоћне хипотезе.

5. Остварени резултати и научни допринос

(Конкретно навести допринос научној, стручној или уметничкој области)

Имајући у виду садржај докторске дисертације, може се истаћи њен потенцијал да допринесе ефикаснијој контроли најважнијих трансмисионих механизма, односно канала за пренос нестабилности, пре свега у кризном периоду, смањењу утицаја кризе са једног на друга тржишта, што може допринети финансијској стабилности и глобалном економском просперитету.

У дисертацији су применом јасно дефинисаних научних метода потврђене постављене хипотезе, односно доказано је да трансмисиони механизми имају кључну улогу у преносу нестабилности са једног на друга тржишта и да се кроз трговински и монетарни трансмисиони механизам преноси највећи део нестабилности.

Испитивањем трговинског и монетарног трансмисионог механизма преко обима трговине, каматне стопе, девизног курса и берзанских индекса на изабрана интерактивна тржишта Америке, Кине и ЕУ пре, за време и после избијања кризе утврђено је да су експлоатисани трансмисиони механизми у време економског просперитета у кризном периоду проузроковали пренос нестабилности са једног на друга тржишта. Највећи део нестабилности преносио се преко монетарног трансмисионог механизма.

До сличних резултата дошло се и применом RTM модела, где су изабрани кинески и европски трансмисиони коефицијенти у RTM моделу пре и после избијања хипотекарне кризе имали приближно исте вредности. Овај модел јасније је показао и процентуално учешће појединих трансмисионих механизма у преносу шокова и нестабилности на посматрана тржишта.

Ова дисертација даје значајан научни допринос разумевању проблема функционисања трансмисионих механизма, односно преноса нестабилности у кризном периоду, контроли кључних варијабли испитиваних механизма и решавању финансијске и економске кризе имајући у виду катастрофалне последице хипотекарне кризе.

Истраживања у дисертацији ће омогућити да опоравак од постојеће кризе буде ефикаснији, брже и сигурније биће детектоване нове нестабилности на тржиштима, а ефикасном контролом трансмисионих механизма битно ће се смањити утицај кризе са једног на остала тржишта, што ће у коначном довести до финансијске стабилности и економског просперитета у наредном периоду.

6. Закључак

(Навести да је докторска дисертација/уметнички пројекат урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно или уметничко дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану)

Имајући у виду описани садржај докторске дисертације може се закључити:

- Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме,
- Дисертација садржи све битне елементе,
- Поступак испитивања трансмисионих механизма богато је илустрован одговарајућим графиконима,
- Резултати добијени истраживањем приказани су прегледно и систематично кроз слике, табеле и графиконе,
- Закључци су јасно аргументовани,
- Ни суштински ни формални недостаци дисертације нису уочени.

На основу укупне оцене дисертације комисија предлаже да се докторска дисертација **прихвати** и да се кандидату Саши Глигоријевић **одобри** јавна одбрана.

Место и датум:
Београд, 22.02.2016.

Чланови Комисије за оцену подобности
кандидата и теме докторске
дисертације/уметничког пројекта

1. др Оскар Ковач, професор емеритус
Факултет за међународну економију

2. др Владимир Вучковић, редован професор
Факултет за међународну економију

3. др Предраг Капор, редован професор
Факултет за пословне студије